

Fig. 21. Triumfvæggens kalkmalede udsmykning o. 1225 set mod øst (s. 2626). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Wall-painted decoration of the chancel arch wall, c. 1225, looking east.*

KALKMALERIER

I forbindelse med opsætningen af en kakkelovn i skibets nordøsthjørne fremkom der 1893 i korbuen og på skibets vægge spor af kalkmalede dekorationer fra forskellig tid. De yngste af dem, der skal have været malet på 'tyk kalkpuds', var så fragmentariske, at de ikke fandtes bevaringsværdige og derfor blev fjernet. Under dem afdækkedes rester af en romansk udsmykning fra o. 1225 i korbuen, på triumfmuren i nord og på skibets nordvæg. 1893-94 blev det fundne gengivet af J. Magnus-Petersen i en række akvareller (fig. 29-30, 85), der dannede grundlag for hans – i flere henseender – hårdhændede restaurering sidstnævnte år. Herunder blev både figurdetaljer og navnlig ornamentikken suppleret.

Da Eigil Rothe 1916 besøgte malerierne, var ovnen i så slet stand, at kirkerummet ved fyring blev indhyllet i røg og sod til fare for malerierne. En ny istandsættelse ville være frugtesløs,

medmindre der installeredes en ny varmekilde.⁵⁸ Og den fandt ikke sted før 1928, da Egmont Lind genrestaurerede malerierne med en delvis afdekning af det oprindelige. 1950 var Lind atter i kirken, hvor han fremdrog *†*udsmykninger på korets nordvæg. Nyere restaureringer er foretaget 1965 ved Olaf Hellvik og 1994 ved Ole Alkærsg og Kirsten Trampedach.

O. 1225 (fig. 21-30). Udsmykningen omfatter fremstillinger af Kain og Abel i korbuen, Majestas Domini og Nadveren på triumfvæggens vestside samt Madonna med barnet på skibets nordvæg. Særlig den sidste er stærkt overmalet af Magnus-Petersen.⁵⁹ De kun antydende ansigter fremtræder stereotype og stilmæssigt præget af restaurators hånd.

I korbuen står *Kain og Abel* hhv. i nord og syd og rækker deres offergaver op imod Kristus i skikkelse af et *Korslam*, der er malet i en medaljon i buens issepunkt, og som vender hovedet mod Abel (fig. 24-25, 29). *Abel* står halvt vendt imod koret

Fig. 22–23. Detaljer af korbuens kalkmaleri o. 1225. 22. Kain, i buens sydside (s. 2627). 23. Abel, i buens nordside (s. 2626). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Details of chancel arch wall painting, c. 1225. 22. Cain, south side of arch. 23. Abel, north side of arch.*

og løfter sit offerlam op med kappen respektfuldt lagt over hænderne. På hans hoved, der er vendt opad og ses i trekvartprofil med ansigtstrækkene antydende, bæres en halvkugleformet hue, der fi-redeles af krydsende bånd – muligvis et kronelignende værdighedstegn. Under den fodsideside kjortel var fødderne muligvis oprindelig vist nøgne. *Kain* (fig. 22), hvis bryst og hoved må være rekonstruerede (jf. fig. 29), ses frontalt, barhovedet og med åbenstående kappe og kjortel over en underklædning. Hænderne er løftet op foran brystet uden det vanlige attribut, offerneget. Billedet indrammes af en perspektivisk malet, dobbelt zigzagbort;

den søndre del er dog rekonstrueret. Akvarellen viser yderligere et illusionistisk malet draperi under *Kain* og *Abel*, som måske er tegnet som en repetition af triumfvæggens draperi.

I skibet på *triumfvæggen* ses resterne af en *Nadverfremstilling*, hvis midtpunkt over buen udgøres af en gengivelse af *Majestas Domini*. Kristus troner på regnbuen i en mandorla (fig. 21, 26). Han hæver højre hånd i en velsignende gestus, mens den venstre holder Livets Bog opslået over knæet. Knæene er åbne, gloriens kors har nærmest form som et Georgskors (med svejdede arme), håret er langt og fuldskægget spidst. Selve ansigtet frem-

Fig. 24. Korbuens kalkmalede udsmykning o. 1225 (s. 2626). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Wall-painted decoration of chancel arch, c. 1225.*

Fig. 25. Korslam. Detalje af korbuens kalkmaleri o. 1225, buens issepunkt (s. 2626). Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *The Lamb. Detail of chancel arch wall painting, c. 1225, apex of arch.*